

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Tagame omavalitsuste sisulise ja majandusliku iseseisvuse, et neist saaksid võrdsed partnerid keskvõimule riigi strateegiliste arengusuundade kavandamisel ning riigieelarve läbirääkimistel.	Riigi juhtimine ja haldus	Ü								
Väikesed esmatasandi volikogud valitakse külade põhiselt majoritaarselt. Ideaalis valib iga küla volikogusse oma esindaja. Asustuse ebaühtluse korral valitakse üks esindaja mitme väikeküla peale või mitu esindajat suuremast asulast. See viib omavalitsusse külade tegelikud liidrid ja vähendab erakondade mõju nii valimistel kui valimisjärgses poliitilises protsessis. Volikogu roll esmatasandil suureneb, suurem osa halduslikke rolle viiakse teisele omavalitsustasandile.	Riigi juhtimine ja haldus	K	Täiendavat kulu ei kaasne		Kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadus vajab muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	
Esmatasandi omavalitsused keskenduvad kohaliku elu edendamisele. Nad on ka kohaliku ressursi valdajad, õigusega kasutada maad, loodusvarasid, vett, metsa jne üldistes huvides ettevõtluse edendamiseks. Tähtis on toetada noori peresid, kes soovivad jääda või kolida maale ja alustada seal ettevõtlusega. Kõike seda peab toetama riiklikult arendatud infrastruktuur.	Riigi juhtimine ja haldus	Ü			Vajab hulgaliselt õigusaktide muudatusi. Kõik, mis on seotud ressursside kasutamisega. Mõju riigieelarvele võib olla väga suur.					
Suur osa seniste vallavalitsuste ülesandeid, mis puudutavad laiemaid regionaalseid küsimusi, tuleb nii eelarve kui otsustusõiguse mõttes lahendada teisel omavalitsustasandil. Seda võib tinglikult nimetada maaomavalitsuseks, meie arvates võivad teise tasandi omavalitsused hõlmata laiades piirides praeguste maakondadega kattuvaid piirkondi.	Riigi juhtimine ja haldus	Ü	Analüüsiks liiga üldine		Õigusaktide muudatused. Täpne ülesannete jaotus vajab kokku leppimist.					
Paljudel esimese taseme haldusüksustel ei ole majanduslikult võimalik omada kõiki elutähtsaid keskusi: kooli, lasteaeda, raamatukogu, perearsti vastuvõtupunkti, apteeki, kultuurikeskust, sotsiaalhoolekande asutust, noorte huvikeskust, postkontorit jne, need tuleb tagada teise omavalitsustasandi tõmbekeskuses.	Riigi juhtimine ja haldus	Ü	Analüüsiks liiga üldine		Õigusaktide muudatused. Täpne ülesannete jaotus vajab kokku leppimist.					

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Hindame ka sellist haldusmudelit, kus kõik volikokku jõudnud poliitilised jõud saavad kindla vastutusala. Senine, end paljudes omavalitsustes naeruvääristanud opositsiooni-koalitsiooni vastasseis asenduks küpsema koostöökultuuriga.	Riigi juhtimine ja haldus	Ü	Analüüsiks liiga üldine		Õigusaktide muudatused. Täpne ülesannete jaotus vajab kokku leppimist.					
Pealinnaregiooni ümberkorraldamine	Riigi juhtimine ja haldus									
Tallinn on paisunud Eesti-suuruse riigi jaoks ebaproportsionaalselt suureks ja on loodud kunstlikud vastuolud linna ja tagamaa vahel. Kesklinnas, mere ja Ülemiste järve vahel on tekkinud tüüpiline city selle sõna kõige halvemas tähenduses: vähe haljastust, inetud plekist kõrghooned ja pidevad liiklusummikud. Tallinn ei ole nii suur linn, et neid nähtusi ei saaks vältida.	Riigi juhtimine ja haldus	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
Jagame Tallinna ja Harjumaa iseseisvateks omavalitsuseks, käsitledes kogu piirkonda ühtse tervikuna. Nende esindajatest moodustatakse pealinnaregiooni nõukogu, mille vastutusalasse kuuluvad regiooni kui terviku arendamise küsimused: transport, jäätmekäitlus, teede ehitus ja korrastamine.	Riigi juhtimine ja haldus	Ü	Analüüsiks liiga üldine		Õigusaktide muudatused. Täpne ülesannete jaotus vajab kokku leppimist.					
Pealinnaregiooni seaduse abil välistame konkurentsi linnaosade ning linna ja seda ümbritsevate omavalitsuste vahel. Loome Tallinnast ja seda ümbritsevatest asumitest terviku, mis pakub kõiki vajalikke teenuseid ja loob soodsa majanduskeskkonna ka kõigis Tallinna ümbritsevates piirkondades, vältides töökohtade ja maksuraha kuhjumist ühte omavalitsusse.	Riigi juhtimine ja haldus	Ü	Analüüsiks liiga üldine		Õigusaktide muudatused. Täpne ülesannete jaotus vajab kokku leppimist.					
Välispoliitika	Riigi juhtimine ja haldus									
Eesti on sõltumatu vabariik, mis arendab häid suhteid naabrite ja kõigi teiste riikidega. Eesti välis- ja kaitsepoliitika on tihedalt seotud Euroopa Liidu ja NATO poliitikaga. Samas ei järgi me nende seisukohti pimesi, vaid kujundame neid aktiivselt kaasa rääkides ja vajadusel ka oma eriarvamusele kindlaks jäädes.	Välispoliitika	K	Sarnase poliitika jätkamine. Kulused ei kaasne.	Jah. Seda juba tehakse.						

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Tervitame Euroopa püüdlust suurema lõimituse poole ja oleme valmis täitma oma kohustusi seoses NATO-ga. Eesti geopoliitiline asend lihtsalt ei võimalda sõltumatust sõjalistest ja poliitilistest liitudest.	Välispoliitika	K	Sarnase poliitika jätkamine. Kulused ei kaasne.	Jah. Seda juba tehakse.						
Peame olema esindatud globaalsetes mõjukeskustes (New York, Washington, London, Pariis, Berliin, Tokyo, Peking, Moskva) ning loomulikult naaberriikides. Me peame olema esindatud ka laieneva poliitilis-majandusliku mõjuga riikides nagu India ja Brasiilia. Samas on mõistlik vähendada diplomaatilist esindatust Euroopa Liidu liikmesriikides.	Välispoliitika	K	Sarnase poliitika jätkamine. Kulused ei kaasne.	Jah. Seda juba tehakse. Välisesinduste võrku samuti on optimeeritud.						
Eesti peab oluliseks inimõiguste kaitsmist ning enesemääramise ja demokraatia teele asunud rahvaste ja riikide abistamist teabe ja kogemustega.	Välispoliitika	K	Sarnase poliitika jätkamine. Kulused ei kaasne.	Jah. Seda juba tehakse. Arengukoostöö on toimiv.						
Meie arvates ei tohi Eesti loobuda Tartu rahulepingust. Nõuame, et Venemaa tunnistaks Eesti okupeerimist 1940. aastal Nõukogude Liidu poolt. Jätkame kommunismi kuritegude teadvustamist maailmas ning nende hukkamõistmist võrdselt Saksa natsionaalsotsialismi kuritegudega.	Välispoliitika	K	Kulused ei kaasne.							
Julgeolekupoliitika	Julgeolekupoliitika									
Globaalne julgeolekukeskkond on muutunud. Riigi julgeolekut suudavad asümmeetriliste rünnetega ohustada üksikindiviidid, grupid ja võrgustikud, keda on keeruline määratleda. Meie eesmärk on ohte ennetada ja tegutseda selle nimel, et Eesti jääks iseseisvaks turvalise elukeskkonnaga riigiks.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
Riigikaitse	Julgeolekupoliitika									
1. Säilitame riigikaitsele pikaajaliste kavade alusel vajaliku rahastamise vähemalt kahe protsendi ulatuses SKT-st, millele lisanduvad NATO jõudude ja vahendite kohaloluga seotud kulutused. Oleme välise ohu kasvades valmis kaitsekulutusi järsult tõstma.	Julgeolekupoliitika	K	Arvestuse aluseks on kaitsekulude tõstmine 3%ni SKPst 2014 RM suveprognoosi alusel.	Kehtiva poliitika jätkamine		-217,77	-231,66	-245,70	-245,70	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Suurendame Kaitseliidu ja selle eriorganisatsioonide rahastamist ja arendame nende tegevust. Panustame rohkem reservväelaste kordus- ja täiendõppesse ning Kaitseliidu ja Kaitsväe koostöösse	Julgeolekupoliitika	K	Rahastatakse 2% seest	Kehtiva poliitika jätkamine		0,00	0,00	0,00	0,00	
0	Julgeolekupoliitika	K	Täiendavat kulu ei kaasne	Teema eest vastutavad SiM ja KaM koos SoM-i ja RM-iga. Hetkel on vajalikud garantiid tagatud.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Toetame riigikaitseõpetuse suuremat osakaalu koolide õppekavades (valikainena).	Julgeolekupoliitika	K	Täiendavat kulu ei kaasne	Kehtiva poliitika jätkamine. Riigikaitseõpetust õpib aastas valikainena 4000 gümnaasiumiosa õpilase 146 üldhariduskoolist ja kutsekoolist KAM eelarve 0,354 meur		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Peame vajalikuks tsiviilkaitselisi meetmeid, et Eesti-vastase agressiooni korral ei saaks sissetungija inimesi mõjutada, jättes nad ilma elutähtsatest vahenditest nagu toit, soojus ja joogivesi.	Julgeolekupoliitika	Ü	Sarnase poliitika jätkamine	Jah.Laiapõhjalise riigikaitse eest vastutab Riigikantselei koostöös kõikide ministeeriumitega. Meil on olemas mittesõjaline riigikaitse arengukava ning vajalikud varud. Tegeletakse pidevalt, samuti elutähtsate teenustega.						
Siseturvalisus	Julgeolekupoliitika									
Eesti julgeolek on tervik ning sise- ja välisturvalisuse eristamine kunstlik. Siseturvalisus on laiem mõiste kui politseilised meetmed.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine	Just nii ongi. Koostamisel on laiapõhjaline siseturvalisuse arengukava.						
Võime ohjeldada vägivalduritegevust on riigi jätkusuutlikkuse elementaarseim vorm. Eestis peab vägivaldsete kuritegude arv ka edaspidi vähenema ja langema tasemele, mis on iseloomulik arenenud Euroopa riikidele.	Julgeolekupoliitika	Ü		JuM eestvedamisel on koostamisel vägivalda ennetamise strateegia, kuhu on kaasatud kõik asjaosalised nii riigisektorist, kui vabasektorist.						
Palju rohkem tähelepanu pöörame korruptsioonile, eelkõige poliitilise korruptsiooni erinevatele vormidele. Pikka aega domineerinud korruptsiooni kui üksnes ametialaste kuritegude käsitlus on vananenud.	Julgeolekupoliitika	Ü	Täiendavat kulu ei kaasne	JuM koostöös SiMiga on teemaga aktiivsemalt tegelemas. On eraldi loodud PPA-sse korruptsioonikuritegude büroo, on eraldi spetsialiseerunud prokurörid. Samuti viib tegevusi ellu KAPO.						

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Uutes tingimustes tuleb olla valmis tegelema sisemise keele- ja rahvuspoliitilise ebastabiilsusega ja samaaegse Venemaa-poolse aktiivse survega.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine	Kehtiva poliitika jätkamine						
Riskianalüüs ja ennetustegevus peavad aitama kaasa raskete isikuvastaste kuritegude, samuti liiklus- ja õnnetussurmade vähenemisele. Hea praktika juurde kuulub kuritegevuse korrektne ja poliitiliselt sõltumatu statistika.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine	Teemadega tegeletakse aktiivselt. Surmade arv on vähenenud. Ennetustegevusi viiakse ellu. Statistika on toimiv. Oluline partner JuM.						
Kodanike püüdlused enda kaitsmiseks ja siseturvalisuse tagamiseks – sealhulgas enese- ja hädakaitse – peavad olema mõistetud ja soositud. Julgustame kodanikualgatust ja loome tingimused Kaitseliidu kaasamiseks nii sisemise stabiilsuse kaitses kui ka erakorralistes tingimustes.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine	Kogukondliku turvalisuse programm on koostamisel. KaM tegevused KL värbamisel on tagatud.						
Vajame politseid kui põhiseadust ja inimväärikust austavat, professionaalset ja korrektset, avalikku korda tagada suutvat institutsiooni. Tuleb jätkata tavapäraseid politseilisi tegevusi, tugevdada kriminaal-justiitsüsteemi ja vältida põhjendamatuid organisatsioonilisi reforme.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine	Kehtiva poliitika jätkamine						
Väga tähtis on kodumaise sisekaitselise koolituse stabiilsus ja järjepidevus, mis tagab professionaalsete ja riigile lojaalsete ametnike ettevalmistamise kõigi juhtimistasandite jaoks. Me ei poolda Sisekaitseakadeemia paigutamist Narva, kuid põhjendatud mahus on julgeolekualase koolituse viimine sellesse regiooni vajalik. Leiame, et piirivalve õppekeskuse äraviimisega Narva-Jõesuust tehti suur viga.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine	Kehtiva poliitika jätkamine						
Õigusriiklus	Julgeolekupoliitika									

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Õigusriik on riik, kus valitseb ainult õigus. Demokraatias aktsepteeritud seisukoha järgi on seadus vanem kui inimene, st õigusnormidena sätestatud reeglid on üldkehtivad ja kõik inimesed, sõltumata positsioonist, peavad neile alluma. Seaduseandja ja kohtuniku ülesandeks on õiguse reeglid antud oludes fikseerida, täpsustada ja rakendada ning sel viisil inimeste kooselu korraldada.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
Õigus üksi on mõttetu ja inimväenulik, kui see ei lähe kokku suurema osa kodanike õiglustundega.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
Riik on õiguse kehtestaja ja samas ka väljendus, mis rajaneb õigusel, seadusel ja vabadusel. Õigusriik põhineb konstitutsioonil ja allutab ka riigi ühiskondlikust lepingust tulenevatele põhimõtetele, tagades muuhulgas individuaalsfääri puutumatus riikliku sekkumise eest.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
Inimest kaitseb omavoli eest põhimõte, et ei saa olla kuritegu ega karistust ilma õiguseta. Nii suguse määratlusega on riik loobunud oma eesõigusest ning asetanud väärtussüsteemi tippu inimese. Seega on õigusriiklus kvalitatiivne kategooria ja seisukoht, et mida rohkem on seadusi, seda rohkem on õigusriiki, pole adekvaatne.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
Õigusriikluse oluline komponent on sõltumatu kohtuvõim. Igal kodanikul peab olema reaalne võimalus pöörduda oma õiguste kaitseks kohtusse ja kohtuvõim peab omakorda toimima viisil, mis on kooskõlas suurema osa kodanike õiglustajuga. Oleme seisukohal, et kohtuvõimu sõltumatus ei tähenda pikki menetlustähtaegu ja kõrgeid riigilõive, mis muudavad paljude kodanike jaoks kohtuspeõrdumise võimatuks ja sunnivad ebaõiglusega leppima.	Julgeolekupoliitika	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
Ettevõtluskeskkond	Majandus									

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Ergutame ettevõtlikkust riiklike fondide, koolituste, alustava ettevõtte starditoetuste ning teaduse ja ettevõtluse tihedama sidumise kaudu.	Majandus	K2		Eestil on ettevõtluse edendamiseks kasutada EL 2014+ vahendeid kokku 554,7 mln EUR (starditoetus, eksporditoetused, ettevõtlusteadlikkuse edendamine, laenu/garantiid, ettevõtete arendotoetused ja stiimulid soodustamaks ettevõtete ja ülikoolide koostööd).						
2. Seame Eesti välisesinduste ja riikliku majanduspoliitika üheks peamiseks ülesandeks aidata elujõulistel ettevõtetel leida turge ning aidata kaasa Eesti kaubamärkide kinnistamisele.	Majandus	K2		Toetatakse EL 2014+ vahenditest "Ekspordi arendamise tegevused", eelarve 19,5 mln EUR. Ekspordi arendamise tegevused on toodud Ettevõtluse kasvustrateegia rakendusplaanis ja ekspordi ning välisinvesteeringute tegevuskavas "Made in Estonia 3.0".						
3. Jätkame kaasaegseid tööstusparke ja -tsoone ning nii kodu- kui välismaiseid investoreid soosivat poliitikat.	Majandus	K2		Toetatakse EL 2014+ meetmest "Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine", eelarve 180 mln EUR.						
4. Lõpetame EAS-i otsetoetused, mis on pigem ettevõtlikkust pärssinud kui arenanud. Seda asendaksid otseinvesteeringud uuenduslikesse teadusmahukatesse tehnoloogiatesse ja tootearendusse ning ekspordivõimekuse tõstmisse.	Majandus	K1		Vahendite ümberjagamine ei too kaasa kulu	Eeldab Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020 ja toetuse andmise tingimuste muutmist.					

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Kaasame läbimõeldult kõik töövõimelise elanikkonna rühmad, takistamaks inimeste väljalangemist ettevõtlusest ja tööturult.	Majandus	Ü		Registreetitud töötutele osutatakse Töötukassa poolt aktiivseid tööturumeetmeid (2015.a eelarve kavandatud Tööhõiveprogrammis 2014-2015 33,01 mln eurot). EL 2014+ struktuurivahenditest meede 3.1. aktiivsed tööturumeetmed vähenenud töövõimega inimestele, periood 2014-2020, 142,62 mln eurot. EL meede 2.1. Lastehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks, et hooldajad saaks osaleda tööturul, periood 2014-2020, 45,98 mln eurot. EL meede 2.2. 51,81 mln eurot, mis sisaldab eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavad hoolekandeteenuseid; Lisaks rahastatakse välisvahenditest tööealiste töövõime säilitamist ja parandamist, sh tööandja ja töötaja toetamist töötingimuste edendamisel ja varase pensionile jäämise ärahoidmist ja karjäärinõustamist						
Ühistegevus ja regionaalmajandus	Majandus									
1. Kaasajastame ühistulist tegevust reguleerivad õigusaktid, sealhulgas võtame vastu ühistulist kindlustust lubava seaduse ja avame tee ühistulise panganduse arenguks.	Majandus	Ü								
2. Anname nii riigile kui kohalikele omavalitsustele volitused luua ühistegevusele soodsad eeldused.	Majandus	Ü								
3. Maksuerisustest pooldame ennekõike maamaksuga seonduvat, jättes maksumäärad kohalike omavalitsuste pädevusse.	Majandus	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Jätame osa ettevõtlusega seotud maksudest kohalikele omavalitsustele, kohustusega sihtinvesteerida see ettevõtluskeskkonna arengusse	Majandus	Ü								
5. Hajaasustusega piirkondades anname kinnistuomanikele suuremad õigused planeerimis- ja ehitustegevuseks oma maal.	Majandus	Ü								
6. Toetame ühistulise tegevuse akadeemilist uurimist ja õpetamist kõrgkoolides.	Majandus	Ü								
7. Anname omavalitsuste ja/või riigi maapiirkondades kasutamata maa ja/või kinnisvara tasuta rendile tähtajaga 10-15 aastat peredele, kes soovivad maale elama asuda. Pärast rendilepingu lõppemist tekib seda rentinud perele vastava maa ja/või kinnisvara eelisostuõigus.	Majandus	Ü								
Rahandus ja pangandus	Majandus									
Rahanduseshoiame eelarvetasakaalu, nõuame fiskaalvastutuse lisamist euroopalike aluspõhimõtete hulka. Samas ei või kokkuhoid takistada riigi esmatähtsate ülesannete täitmist ning eesti rahvuse, keele ja kultuuri kaitset.	Majandus	Ü								
Headel aegadel kogutakse, et halbadel oleks võtta. Kui maksutulu laekub oodatust rohkem, tuleb luua reserve, mitte alandada maksumäärasid.	Majandus	Ü								
Meie arvates ei ole riik oma ülesandeid täitnud, kui kontrastiks madalale riigivõlale on meil eraisikute laenukoormus üks kõrgemaid Euroopa Liidus.	Majandus	Ü								
Ühistulise panganduse arendamiseks laiendame sellele kõik kommertspangandusele lubatud tegevused ja kaotame ebaausad piirangud nagu hoiuseintresside tulumaksustamine, riigi ja omavalitsuse finantstehingutele kehtestatud keelud, ebamõistlikud kapitalinõudeid jne. Nii pakume välismaistele pankadele konkurentsi ning vähendame finantsteenuste importi, kus tekkivad kasumid voolavad praegu Eestist välja.	Majandus	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Eesti on nüüd ja tulevikus huvitatud seotusest Euroopas käibel oleva tugeva valuutaga, mis lisaks kõigele muule soosib olemuslikult elatustaseme ühtlustumist	Majandus	Ü								
Rahandusel on julgeolekumõõde. Ühisrahaga oleme enam kaitstud massiivsete spekulatiivsete rünnete eest, mida juhivad agressiivse naabri geopoliitilised kaalutlused. Teisalt tuleb tagada, et meie strateegilised ressursid ei satuks löögi alla valuutaturu kõikumiste tõttu, st Eesti riik ei tohi võtta kohustusi tagada midagi siis, kui meil puuduvad reaalsed hoovad toimuvat mõjutada.	Majandus	Ü								
Meetmed laenuvõtja kaitseks Korrastamata kiirlaenu turu tervendamiseks ja laenuandjate tegevuse ohjeldamiseks tuleb laenuvõtja kaitset parandada. Laenu väljastanud panga või laenukontori tagatiseta laenu puhul saab seda sisse nõuda vaid laenuvõtja jooksvatest tuludest määratud mõistliku aja jooksul, seadmata tõkendeid laenuvõtja pangakontodele. Laenuvõtja muud vara laenu tasumiseks kasutada ei saa.	Majandus	Ü								
Tagatisega eluasemelaenu puhul on riskid osapoolte vahel ebaproportsionaalselt jaotatud. Laenu väljastanud pank on kõik eluasemeturu kõikumisest tingitud tagatise väärtuse kõikumise riskid jätnud laenuvõtja kanda. Tuleb parandada eluasemelaene väljastavate pankade (tugevam osapool) riskianalüüsi kvaliteeti. Selleks: loetakse mistahes põhjusel laenu väljastanud panga algatatud laenulepingu lõpetamisel laenu pangale tagatise üleandmisega tasuta ka siis, kui tagatise väärtus üleandmise hetkel laenusummat ei kata (erandiks on tagatise tahtliku kahjustamise juhtumid).	Majandus	Ü								
Maksusüsteem, palgad ja pensionid Maksud on ka majanduskeskkonna regulaatorid, mitte ainult riigieelarve katteallikas. Maksumuudatuste tegemine riigieelarve aukude lappimiseks on halb poliitika.	Majandus	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Väljarände vähendamiseks ja tööjõuturu atraktiivsemaks muutmiseks langetame tööandjate maksukoormust. Säilitame üheastmelise tulumaksu eraisikutele ja rakendame maksupoliitikat, mis stimuleerib ettevõtlust ja välisinvesteeringuid ning tagab ettevõtluseks vajalike ressurside kättesaadavuse. Tulumaksu alandamine kiire majanduskasvu ajal on viga, mida Eesti tulevikus korrata ei tohi.	Majandus	Ü								
Muudame kogutud tulumaksu jaotust riigi keskvalitsuse ja omavalitsuse vahel, mis on kogu iseseisvusperioodi jooksul nihkunud riigi keskvalitsuse kasuks. Praegu saab omavalitsus oma haldusalast kogutud tulumaksust kasutada vaid 11,4 %. Säärane tulumaksujaotus on muutnud kohalikud omavalitsused kartelliparteide juhitava keskvalitsuse armust toimetavaks ripatsiks. Omavalitsustele minev tulumaksu osa peab olema märgatavalt suurem ja omavalitsustel peab olema õigus seda teatud piirides muuta. Eesti ühtlase arengu saavutamiseks tuleb keskvalitsusele laekuvat osa jaotada nn tasandusfondi põhimõttel.	Majandus	Ü			Eeldab õigusaktide muutmist.					
Tulumaksuvaba miinimum ja palgakulude arvestus	Majandus									
1. Tõstame tulumaksuvaba miinimumi vähemalt kahekordseks, kaugema eesmärgiga siduda see mediaanpalgaga kui riigi reaalselt majanduslikku seisundit adekvaatselt väljendava näitajaga. Nii väldime ka pidevat ümberarvutamist.	Majandus	K	RM prognoos suvi14, MVT 2017 200€ kuus, 2018 250€, 2019 300€		Eeldab seadus(t)e muutmist.	0,00	-78,00	-177,00	-277,00	Kerge inflatsiooniline mõju. Madalalpalgaliste maksukoormuse märgatav vähendamine ilmselt aitab oluliselt luua uusi töökohti ka madala lisandväärtusega valdkondades. Positiivne mõju madalalpalgaliste toimetulekule ning tulujaotuse paranemisele.

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Erakorralise meetmena kaalume tulumaksumäära tõstmist. Üldine maksukoormus ei tõuse, küll aga vähenevad käärid ühiskonnas.	Majandus	Ü								
3. Seome tulumaksuvaba miinimumi laste arvuga tulumaksu deklaratsioonil esitatava pere ühisdeklaratsiooni abil, suurendades vastavat tagasimakset vähemalt kaks korda iga lapse kohta.	Majandus	K			Eeldab seadus(t)e muutmist					
4. Muudame töjõukulude arvestamise meetodikat. Töötasu arvestustes ja väljamaksetes seome töjõukulu otseselt töötajaga (mitte osade maksude osas tööandjaga), st võtame aluseks töötaja brutopalgaga koos kõigi töötasudelt arvestatavate maksudega, sh pensionikindlustus, ravikindlustus, töötuskindlustus ja tulumaks.	Majandus	Ü								
5. Loomise seadusandlikud eeldused osalise töötajaga töötamiseks. Praegu pole tööandjal võimalik näiteks pensionäre osalise töötajaga palgata, kuna sotsiaalmaksuseadus nõuab iga osalise töötajaga tööle võetud pensionäri eest tööandjalt sotsiaalmaksu tasumist vähemalt ettemääratud summas. Selline – sisuliselt peamaks – töötab maksuvabale miinimumile otseselt vastu, suurendades sotsiaalset ebavõrdsust.	Majandus	Ü								
Eraisikust ettevõtja ja väikeettevõtete eluõigus	Majandus									
Loomise seadusliku ja toimiva aluse eraisiku ettevõtjana tegutsemiseks. Praegust FIE-de staatust tuleb muuta, tänasel kujul on see absurdne ja heidutav. Neil lasub kohustus maksta sõltumata tulust üle saja euro kuus, mis sunnib väikese või ebaühtlase käibe korral registreeruma muud tüüpi äriühinguna.	Majandus	Ü								
Eraisiku väikeettevõtlus tuleb seadustada nõnda, et ta poleks sunnitud tulust varjama ega registreeruks sotsiaaltoetuse saajaks. Nii paraneb tööhõive ja sotsiaalkulud muutuvad väikesteks, kuid legaalselt maksutuludeks. Mõistlik on piirata sellise ettevõtluvormi aastakäive (näiteks 10 000 – 16 000 eurot).	Majandus	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Suurema käibe korral tuleb luua osaühingu või aktsiaseltsi vormis ettevõtte. Alla selle on eraisikust ettevõtja vabastatud aruandekohustusest, jääb vaid kassapõhine raamatupidamine.	Majandus	Ü								
Loomulikult tuleb tühistada seadus, mis arwab väikeettevõtete tegevjuhtidest omanikud välja töötutoetuse saajate hulgast. Kõik isikud, kes maksavad töötuskindlustusmaksid, saavad ühetaolistel alustel ka töötutoetust.	Majandus	Ü								
Ravikindlustus	Majandus									
Soovime jagada ravikindlustusmaksed isikustatud ja solidaarseks osaks järgmiselt:	Majandus	Ü								
1. Solidaarne osa, mis katab tänases mõistes haigekassa liikmelisusega tagatud meditsiinilise abi ja erakorralise meditsiinilise abi. Tervise- ja pensionikindlustuse kogusumma ei tohi ületada täna kehtivat vastava riikliku kindlustuse määra.	Majandus	Ü								
2. Isikustatud osa, mis koguneb isiku vastavale ravikindlustuskontole. Sellest kaetakse isiku need ravikulud, mida ei kata solidaarne ravikindlustus; see on ka pärandatav. Sellele kontole võib koos vastava maksusoodustusega kanda vahendeid ka vastava isiku tööandja töölepinguga ettenähtud tingimustel. (Kaugemas vaates oleks 1/3 isikustatud osa ja 2/3 solidaarne osa).	Majandus	Ü								
Pensionärid ja pensionid	Majandus									
Eesti pensionisüsteem pole jätkusuutlik. Meid lohutab vähe, et ka teised arenenud riigid elavad juba aastaid üle oma võimete. Raha jätkuv odavnemine on mõõdapääsmatu. Rahandusministeerium hindab seda praegu 6 protsendile aastas ja seega – arvestades veel, et Eesti pensionifondide tootlikkus on üks madalaimaid maailmas – puudub sisuliselt "võimalus" tagada pensionid.	Majandus	Ü								
1. Kuivõrd pensionifondid ei saa tagada kindlustatust vanaduspäevil, keskendume solidaarsele reaaliajase ümberjaotamisele.	Majandus	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Sarnaselt ravikindlustusmaksle jagame pensionikindlustusmaksle solidaarseks ja vabatahtlikuks osaks. Solidaarne osa katab tänaste pensionäride tulud ja annab tänasele maksumaksjale õiguse tulevasele rahvapensionile; vabatahtliku osa juhtimine on maksumaksja eest vastutada.	Majandus	Ü								
3. Tühistame igasugused vanusepiirangud mistahes kogumispensioni sambaga liitumisel ja muudame nendesse kuulumise vabatahtlikuks. Muudame II ja III samba põhimõtteid nii, et vabatahtliku osa neisse suunamine oleks majanduslikult mõttekas. Tühistame kogumispensionide seaduses sätestatud vanusetsensused.	Majandus	Ü		Kas ei peaks olema Ü?	Lühiajaliselt tõenäoliselt kulu puudub riigile, pigem võib olla tulu, kuna inimeste lahkudes II sambast laekub rohkem sotsiaalmaksu I sambasse. Pikaajaliselt aga kulu suureneb, kuna pensionid jäävad väiksemaks ning tekib riigile suurem koormus. Samas kui eeldada ainult puhtalt selle punkti mõju, arvestamata, et tekib vajadus pensioneid tõsta, siis see on riigieelarvele positiivne – numbri suurus sõltub II lahkujate hulgast, mida on keeruline ennustada.					
4. Loomeseadusandlikud võimalused era- ja firmapensionite süsteemide arenguks.	Majandus	Ü		Sisuliselt on võimalus tööandja pensioniks ka täna olemas. Näide: JUM-i 4 vangla peale maksti 2014. aastal välja 483459,49 eurot. Tingimus on, et teenistusstaaži oleks vähemalt 8 aastat ning teenistujal on erialane haridus. Sissemakse suurus kokku ei ole rohkem kui 15% töötaja töötasust ning mitte rohkem kui 6000 eurot aasta kohta. Kuna tööandja pension oleneb tingimustest, siis on eeldus liiga üldine, et arvutada finantsmõju.						
5. Kaotame pensionialaste maksupoliitilised piirangud tööle asumisel.	Majandus	K				-52	-56	-61	-71	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Vaatame üle eripensionid. Eripensionite tegelikud regulatsioonid on killustatud kokku 13 ametkondlikus seaduses ja määruses, mistõttu riik ei suuda neid tulemuslikult juhtida. Viime need kõik kokku ühte seadusse ja piirame maksimaalselt, sest välja arvatud üksikud elukutsed, on tegu vaid varjatud palgalisaga.	Majandus	Ü		Sotsiaalministeerium koos Rahandusministeeriumiga viib läbi eripensionide reformi. Näiteks tehtud muudatused: järgmisi eripensione eiarvutata enam ümber seoses palga muutusega st. politseiteenistuse seaduse ja piirivalveteenistuse seaduse alusel arvutatud pensionid, riigikontrolli seaduse ja õiguskantsleri seaduse alusel määratud pensionid ja kaitseväeteenistuse seaduse alusel arvutatud pensionid indekseeritakse pensioniindeksiga. Kohtute seaduse alusel arvutatud pensione indekseeritakse palgaindeksiga. jne.						
Töötahet ja lasterikkust ei tohi karistada. Sellepärast loome kõik võimalused, et pensionieas inimesed saaksid töötamist jätkata. Pensionistaaži kujunemisel tuleb arvestada, et laste kasvatamine on osa ühiskonna heaks tehtud tööst.	Majandus	Ü								
Erisoodustusmaks	Majandus									
Kaotame erisoodustusmaksu suuremal osal juhtudest, mil seda täna rakendatakse. Erisoodustusmaksud kehtivad praegu kuludele, mida ei saa pidada varjatud palgalisaks, vaid mis ongi tegelik ettevõtlusega seotud kulu: töötajate tervisekulud, haridus- ja koolituskulud, esinduskulud jne. Seega on need täna topeltmaksustatud.	Majandus	K	RM prognoos suvi14. Näitena tervise erisoodustusest välja arvamise kulu.			-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Riigi peamised tuluallikad on maksud tulult ja tarbimiselt. Erinevate nimedega teiste maksude ja põhjendamatult kõrgete riigilõivude kehtestamine riigi eelarvetasakaalu saavutamiseks muudab majanduskeskkonna läbipaistmatuks, raskelt hallatavaks ja kohmakalt reguleeritavaks. Seda on tehtud pelgalt põhjusel, et kartellierakonnad on populistlikel kaalutlustel alandanud järsult tulumaksu, otsides siis tekitatud „augule“ suvalisi katteallikaid.	Majandus	Ü								
Sellised peidetud maksud tuleb põhjalikult üle vaadata, enamik neist kaotada ja lõive minimeerida. Õigustatuks peame nn eluviisimakse, näiteks alkoholi- ja tubakaaktsiisi.	Majandus	Ü								
Energeetika	Majandus									
Igal tänapäeva tööstusriigi elanikul on väga ligikaudselt öeldes sada abilist – niipalju kordi kasutame energiat rohkem, kui inimene seda füüsiliselt toota suudaks. Energiahindade kasv viimastel kümnenditel on otseselt mõjutanud arenguid pea igas eluvaldkonnas. Lisaks mõjutavad meid energiaturgude järkjärguline liberaliseerimine, Euroopa Liidu heitmekaubanduse käivitamine, energia tarneprobleemide süvenemine ja energiajulgeolek.	Majandus	Ü								
Peale majanduse mõjutavad energi hinnad meil siin põhjamaal teravalt elamu-soojamajandust ja seeläbi ka regionaalset arengut ning inimeste tervist.	Majandus	Ü								
Energeetika ja energiasõltumatus ning -turvalisus on ja jäävad meie riigi eksisteerimise võtmeküsimusteks. Kuivõrd see valdkond on seotud riigi julgeolekuga, siis taotleme Eesti energeetika tuleviku kavandamisel võimalikult suurt erakonnaülest konsensust. Tulevikku puudutavad otsused tuleb meil koos teha.	Majandus	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Meie prioriteet on Eesti elektrivõrgu sünkroniseerimine Mandri-Euroopa võrkudega hiljemalt aastaks 2030, et saavutada täielik sõltumatus Venemaa elektrivõrgust. Imporditavate energiaallikate (kivisüsi, naftasaadused, maagaas jne) hankimisel eelistame küll odavaimat pakkujat, kuid tarnekindluse tagamiseks kasutame mitmeid alternatiivseid tarnijaid.	Majandus	Ü								
Peame mõistlikuks võimekust toota elektrit vähemalt mahus, mis rahuldab Eesti vajadusi. Arendame tehnoloogiaid ning uurimissuundi, mis võimaldavad toota elektrit ka ekspordiks. Teeme kõik, et ühelt poolt hakkaks arenema mitmekesine ühistuline energia hajustootmine, teiselt poolt aga oleks tagatud odav ja püsiv tööstusele vajalik energia.	Majandus	Ü								
Maagaasiturul on Eestis avatud, kuid reaalne konkurents gaasiturul puudub. Eestil on ühendused vaid Venemaa ja Lätiga ning ainus gaasitarnija kõigile kolmele Balti riigile on Venemaa. Samuti kuulub Gazpromile kogu gaasiga seotud infrastruktuur. Seega tuleb sõltuvust maagaasist ja eriti Vene gaasist oluliselt vähendada.	Majandus	Ü								
Bioloogiliste kütuste hinnatõus maailmaturul on kaasa toonud ka puitkütuste ja turba hinnatõusu. Samas on need kodumaised kütused soojuse- ja elektriturul järjest konkurentsivõimelisemad. Nende ressursside senine eksport on järjest enam asendumas kodumaise tarbimisega. Lähiaastatel valmivad mitmed uued puitu, turvast ja ka jäätmeid kasutavad koostootmisjaamad, mis suurendavad oluliselt nõudlust nende ressursside järele (mis omakorda võib viia nende ressursside kallinemisele).	Majandus	Ü								
Vastavalt taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise direktiivile on Eesti kohustatud tõstma taastuvate energiaallikate osakaalu kogu energiatarbimises 25%-ni aastaks 2020.	Majandus	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Sellest tulenevalt toetame ja soosime taastuvate energiaallikate efektiivsemat kasutamist, aga samuti ka uudsete taastuenergia tehnoloogiate arendamist ja juurutamist. Lihtsustame taastuenergia väike- ja mikrotootjatele esitatavaid nõudeid.	Majandus	Ü								
Ei Eestil ega tehnilisel tsivilisatsioonil tervikuna ei pruugi olla pikemas vaates tuumaenergiale alternatiivi, mis aga eeldab lahendust jäätmete küsimusele. Me ei tohi energeetika tulevikuvalikutega inkutada!	Majandus	Ü								
Vähendame järk-järgult meie rahvusliku maavara, põlevkivi osakaalu elektritootmises ja soosime selle kasutamist keemiatööstuses.	Majandus	Ü								
Maaelu ja põllumajandus Eesti põllumees on üleminekul kolhoosikorralt kuni Euroopa Liiduni läbi elanud keerulisi aegu. Kliimaatilistelt tingimustelt võiks piimatootmine ja -tööstus tervikuna olla meie trumpkaart. Eesti suudab efektiivselt toota, investeerides selleks tehnoloogiatesse ja innovatsiooni.	Majandus	Ü		MAK 2014-2020 meetmed						
Maaelu ja põllumajanduse arenguks on hädavajalik koostöö, sh peretalude ja suurtootjate vahel. Kõigile on koht olemas, keskenduda tuleb ühiste eesmärkide seadmisele ja nende saavutamisele. Eriti tuleb panustada koostööle uute turgude leidmiseks, siin on vajalik ka riigi, eriti välisesinduste aktiivsem roll.	Majandus	Ü		MAK 2014-2020 meetmed, EL teavitus ja müügieendamise meede, turuarenduse siseriiklik toetus		0,00	0,00	0,00	0,00	
Peame oluliseks, et maaelu edendatakse kõigi ministeeriumide kaudu. See pole pelgalt põllumajandus- ja keskkonnaministeeriumi pärusmaa	Majandus	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
Maaelu toimimist on vähemalt viimase tosina aasta jooksul dikteerinud ranged euronõuded. Eurotoetusi ei saa rakendada pelgalt nõuete täitmiseks – pigem peavad need olema suunatud toodete väärindamisele, konkurentsivõime tõstmisele ja turule orienteeritusele.	Majandus	Ü								
Peame vajalikuks kodumaise toidu pakkumist laste- ja haridusasutustes.	Majandus	K		Rakendatud on koolipiima ja koolipuuvilja toetused	Jätkev tegevus	0,00	0,00	0,00	0,00	
Majanduse peatükis pakume ühe meetmena toiduainete käibemaksu alandamist.	Majandus	K			Eeldab seadus(t)e muutmist.					

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Lisaks toimivale infrastruktuurile ja tugevale omavalitsusele peame vajalikuks soodustada ja toetada maaettevõtluse mitmekesistamist.	Majandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Maaettevõtluse mitmekesistamise toetamine"-perioodi maht 57 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
Euroopa Liidu ühine põllumajanduspoliitika										
Meie eesmärgid on seotud värskes, kõrge kvaliteedi ja lisandväärtusega toidu tootmisega nii koduturul kui poliitiliselt stabiilsel välisurgudel. Me propageerime ühistegevusel põhinevat kohalikku põllumajandus-, metsandus- ja kalandussaaduste tootmist, töötlemist ja turustamist.	Maaelu programm 2015	Ü		MAK 2014-2020 meetmed, EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed		0,00	0,00	0,00	0,00	
Toetame ÜPP pikaajaliste suundumustena põllumajandustoetuste tasemete ühtlustamist ja nende järk-järgulist vähendamist ning hindade reguleerimise ja tootmiskvootide täielikku kaotamist. Taotleme ÜPP toetusõigustepõhisele toetussüsteemile ülemineku peatamist ja hektaripõhise otsetoetuste süsteemi rakendamise võimaldamist ka pärast 2018. ja 2020. aastat.	Maaelu programm 2015	K		Piimakvoot lõpeb 31.03. 2015.	Eeldab õigusaktide muutmist	0,00	0,00	0,00	0,00	
Suurendame otsemaksete riiklikku kaasrahastamist. Rakendame ÜPP otsetoetustele ühtset 150 000 eurost maksimaalses suuruses toetuslimiiti ühe tootja kohta ilma ühegi erandita. Suurendame tootmiskohustusega seotud ja ümberjagatavaid toetusi eelarve ümberjagamisega suurusjärgus 100 mln eurot, et toetada raskustes sektoreid ja väiketootjaid.	Maaelu programm 2015	K	EL määrus 1307/2013			-21,50	-19,90	-18,40	-16,90	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Suurendame maaelu arengukava (MAK) riigipoolset kaasrahastamist. Rakendame kõikidele investeeringumeetmetele ühte meetmeteülest maksimaalse toetuse piirmäära 300 000 eurot kogu finantsperioodi jooksul. Seadustame toetusregistri uued reeglid, mis välistavad mitmekordse toetuse väljamaksmise iga tootja kohta. Kavatsime rakendada kõiki MAK-i meetmeid üksnes väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele.	Maaelu programm 2015	K	Riigipoolne kaasrahastamise määr on fikseeritud MAK rakenduskavas, mis EK-i poolt on kinnitatud (13.02.15). RM toetab minimaalset EL määrustega nõutavat riigipoolset kaasrahastamismäära kasutamist, ehk võrdsetel alustel. Nt PÕMi MAK kaasfini esialgne taotlus 25% vahe on 73 mln eurot, ehk ca 8 mln euro aastas.	MAK 2014-2020 meetmed. Toetuse registri põhimäärus.		-8,00	-8,00	-8,00	-8,00	
Seome ühistute investeeringutoetuse suuruse vastavusse ühistuliikmete arvuga ja määratleme konkreetse toetuse suuruse vaid iga ühistuliikme kohta vahemikus 50 000 kuni 100 000 eurot, sõltuvalt sektorist	Maaelu programm 2015	Ü		MAK 2014-2020 meetmed.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Anname investeeringutoetuste jagamisel selge eelise neile toiduainetetööstustele, kus toetused suurendavad põllumajandustootjate vertikaalset integratsiooni toiduainete tootmise väärtusahelas (põllumajandustootjatest väikekäitlejad, otseturundajad ja ühistulises omandis tööstused). Eelistame ka mahetoodete töötlemist ja turustamist.	Maaelu programm 2015	Ü		MAK 2014-2020 meetmed.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Suurendame MAK-i vahendite ja MES-i administreerimise kaasabil finantskorraldusmeetmete (riigigarantiid ja laenusoodustused) osakaalu põllumajandus-, kalandus- ja metsandusvaldkonna põhivara investeerimisele	Maaelu programm 2015	Ü		MAK 2014-2020 ja EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Võimaldame MAK-i vahendite laialdasemat kasutamist põllumajanduslikes rakendusuringutes ja nõustamises, teadus- ja arendustegevuses ning kollektiivses turunduses.	Maaelu programm 2015	Ü		MAK 2014-2020 meetmed.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Soodustame alustavate ja noorte põllumajandustootjate tegevust ning töötame välja riigigarantiidega sooduslaenuid talude üleandmiseks vanematelt järelastelt	Maaelu programm 2015	Ü		MAK 2014-2020 meetmed, otsetoetused põllumajandustootjatele.	Eeldab õigusaktide muutmist	0,00	0,00	0,00	0,00	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Seisame vastu geenimuundatud organismide ja kloonitud loomade lubamisele tööstuslikku tootmisesse ja tarbimisse Eestis. Peame oluliseks ka pidevat saasteainete seiret ja piiramist toiduainetes, mis on lubatud tarbimisse.	Maaelu programm 2015	Ü								
Riiklik maaelupoliitika	Maaelu programm 2015									
Maksustame väärtusliku põllumaa (maatulundusmaa) sihtotstarbe muutmise elamu- või tootmismaaks, kus maksu suurus on määratletav selles piirkonnas asuvate keskmise tootmis- või elamumaa ja väärtusliku põllumajandusmaa turuhindade vahena.	Maaelu programm 2015	Ü			Eeldab õigusaktide muutmist					
Anname Maa-ameti poolt riigi maareservi arvatud põllumajanduslike maade erastamise ja väljarentimise enampakkumise konkurssidel piiratud ringiga pakkumisel eelisostuõiguse või eelisrentimisõiguse selles piirkonnas tegutsevatele noortalunikele ja väiketootjatele, kellede kasutuses on kokku vähem kui 150 ha põllumaad.	Maaelu programm 2015	Ü			Eeldab õigusaktide muutmist					
Muudame maapoliitikat selliselt, et igasuguste maatulundusmaa tsiviiltehingute puhul tekiks eelisostuõigus aktiivsete põllumajandustootja mõistele vastavatele noortalunikele ja tootjatele, kelle omandis on vähem kui 150 ha maad.	Maaelu programm 2015	Ü			Eeldab õigusaktide muutmist					
Seadustame põllumajandusmaade ümberkruntimise seaduse. Määratleme maa- ja tehnorajatiste omanike üldised õigused ja kohustused tehnorajatiste ehitamisel, hooldamisel ja rekonstrueerimisel ning seadustame omaniku maal võõra tehnorajatise talumise kohustuse eest õiglase hüvitise.	Maaelu programm 2015	Ü			Eeldab õigusaktide muutmist					
Seadustame riigile kohustused kompenseerida maaomanikele õiglaselt ja koheselt majandamisvõimalusi oluliselt kitsendavad looduskaitselised piirangud	Maaelu programm 2015	Ü		MAK 2014-2020 meetmed (nt NATURA 2000 meetmed - perioodi maht 32,7 mln eurot)		0,00	0,00	0,00	0,00	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Tõstame nii füüsilisest isikust metsaomanikele kui ka füüsilisest isikust ettevõtjatele aastase maksuvabastuse metsa töötlemisel 5000 euroni sõltumata sellest, kas võõrandatakse raieõigust või metsamaterjali.	Maaelu programm 2015	Ü			Eeldab õigusaktide muutmist					
Seadustame riigile ja omavalitsusele kohustused kaasata maaomanikud sisuliselt ja efektiivsel viisil (kaasaegseid IKT vahendeid kasutades ning võimalikult varajases planeerimisfaasis) kõikidesse nende omandit puudutavatesse protsessidesse (planeeringud, kaitsepiirangute kavandamine, liinide rajamine või hooldamine jms).	Maaelu programm 2015	Ü								
Jätkame metsaühistute riigipoolset toetamist, andes samas halduslepingute alusel osad metsandusega seotud riigi funktsioonid (nt metsateatiste kontroll, raielankide ja uuendusalade ülevaatus, metsakahjustuste hindamine, looduskaitseliste tööde teostamise korraldamine, jooksev metsakorraldus, elupaikade seire) üle metsaühistutele.	Maaelu programm 2015	Ü			Eeldab õigusaktide muutmist					
Muudame jahinduse korraldust enam maaomanikke arvestavaks. Seadustame alates 2017. aastast jahipidamise ainult nendel maadel, kus maaomanikuga on sõlmitud maa jahindusliku kasutuse kirjalik leping.	Maaelu programm 2015	Ü			Eeldab õigusaktide muutmist					
Toetame investeringutoetuste ja finantskorraldusmeetmetega tehnoloogia moderniseerimist Eesti vesiviljeluses, kalalaevastikus ja kalatööstuses. Tagame rannakalanduses ja siseveekogude kalanduses püügiõigused kohalikele väikekaluritele. Jätkame kalanduspiirkondade ja kalanduslase ühistegevuse toetamist Euroopa Kalandusfondist, volitades piirkondi ise seadma endile toetuste eesmärgi.	Maaelu programm 2015	K		EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed		0,00	0,00	0,00	0,00	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Meie põhieesmärgid on ressursitõhusa majanduse edendamine ja inimväärtuste kaitsmine loodushoiu kaudu. Tänapäeva inimelu on mõeldamatu kogu tehnilise kultuurita, mis paratamatult loodust häirib. Seega tuleb leida tasakaal, et meie looduskapital ei väheneks, samas aga oleks mõistuspäraste keskkonnaalaste regulatsioonidega tagatud ka kasumlik majandustegevus.	Majandus	Ü								
Meie arvates peab Eesti võtma rohkem eeskju Soome ja Rootsi kogemusest maavarade kaevandamisel ja väärindamisel. Lubame loodusvarade kasutamist viisil ja mahus, mis kindlustab ökoloogilise tasakaalu. Loodusressursside kasutuselevõtuga kaasnevad eelnevalt koostatud põhjendatud ja suurimat majanduslikku tulu tootavad optimaalse kasutamise skeemid, mis võimaldavad vältida pöördumatuid kahjusid ja raiskamist.	Majandus	Ü								
Säästlikkuse, saasteallikate vähendamise ja taastuenergia eelistamise kõrval peame tähtsaks Eesti maastiku ja miljöö korrashoidu. Keskkonnakaitses asetame rõhu looduslike koosluste säilimisele. Puhas looduskeskkond ja liigirikkus on Eesti eelis	Majandus	Ü								
Kaitseme maa- ja metsaomanike huve selliselt, et nad saaksid tagada oma omandi majandamise. Eesti maismaast on umbes 15% kaetud erinevat liiki piirangutega, mis on koormaks ka maaomanikele. Taotleme piirangute ülevaatamist, et keskkonnakaitse oleks tasakaalus muude ühiskonna aspektidega. Riik peab hakkama piirangute eest maksma õiglast kompensatsiooni. Uutele keskkonnakaitselistele piirangutele peab lähenema suurema tasakaalukusega ja nende kehtestamisel arvestama peale keskkonna kaitse ka teiste ühiskonna osapoolte aspektidega. Uued piirangud peavad olema rangelt põhjendatud teaduslike argumentidega.	Majandus	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Eestis on rikkalikud mageveevarud. See on ressurss, mis läheb globaalselt järjest rohkem hinda, seda on vaja järjest rohkem arvesse võtta muude ühiskonnaelu korralduste juures.	Majandus	Ü								
Mereriigina asume tiheda laevatatavusega mereteede kõrval. Vältimaks tulevikus suuremaid katastroofe, on vaja rohkem panustada mereohutusse, koostöösse naaberriikidega ja keskkonnaalastesse uuringutesse, mis uurivad hoovuste ja ilmastikuolude koosmõju võimalike reostuste korral.	Majandus	Ü								
Ligikaudu pool Eesti maismaaterritooriumist on kaetud metsadega. Metsad on Eesti suurimaid kasutatavaid loodusressursse põlevkivi ja magevee kõrval. Puidu väärindamise ja teadmispõhisesse majandamise peab Eesti panustama jätkuvalt ka tulevikus.	Majandus	Ü								
Alus-, üld- ja kutseharidus	Haridus, teadus ja kultuur									
1. Alus-, üld- ja kutsehariduses on tähtis järgida riikliku õppekava, kuid samas tuleb aidata igal haridusasutusel luua oma õppekava, mis tagaks haridusasutuse eripära ja arvestaks regiooni omanäraga	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
2. Anname põhikoolis kõigile õppijatele tasuta vähemalt ühe huvialaga tegelemise võimaluse (selle all mõistame ka üldhariduse ainete süvaõpet). Huviharidus varases eas aitab lastel leida oma tugevad küljed ja arendada neid.	Haridus, teadus ja kultuur	K	Põhikooli õpilaste arv ca 113 000. Arvestatud kulu 10 eur toetuse kohta 9 kuu jooksul.			-10,20	-10,20	-10,20	-10,20	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Seame eesmärgiks, et õpetajate õpetajad on kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistid. Väärtustame õpetajakutse, et sinna kandideeriksid parimad gümnaasiumi lõpetajad.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü			Kehtiva poliitika jätkamine. Riigi eelarvestrateegia 2015-2018 on üheks poliitikamuudatuseks "Õpetajaameti järjepidevaks professionaalseks arenguks õpetaja tööülesannete ja tööaja selge piiritlemine, õpetajaid motiveeriva ja nende töö tulemuslikkust arvestava palgasüsteemi loomine, õpetajakoolituse kaasajastamine ning põhikooli ja gümnaasiumi õppekavade nõuetega vastavusse viimine, õpetaja täiendkoolituse korraldamine ja õpetaja meetodilise toetamise ja õppevara olemasolu tagamine". Prioriteet Elukestva õppe strateegias 2020 tegevus "Üldhariduskoolide, lasteaedade ja kutseõppeasutuse õpetajate ja koolijuhtide koolitussüsteemi kujundamine".	0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Riik kulutab päris palju vahendeid ettevõtlusõppele ja praktikale, et anda noortele juba varakult sellekohased üldteadmised. Jätkame seda tegevust, edendades ettevõtluse positiivset kuvandit nii koolides kui ühiskonnas tervikuna.	Haridus, teadus ja kultuur	K	Iisakulusid ei kaasne, olemasolevate tegevuste jätkamine	Lisaks teotatakse EL 2014+ meede "Õppe seostamine tööturu vajadustega" tegevust "Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine kõigil haridustasemetel". Tegevuse eelarve 8,37 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Digipöörde süsteemne rakendamine aitab suurendada õpihuvi, õppida paindlikumalt ning läheneda igale õppijale individuaalselt. Nii kaasame paremini ka lapsevanemaid ja ettevõtteid.	Haridus, teadus ja kultuur	K		EL 2014+ "Digitaalse kirjaoskuse suurendamine" (8,5 mln),		0,00	0,00	0,00	0,00	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Peame oluliseks haridusasutuste juhtimise taset ja juhtide strateegilisi oskusi. Pooldame juba loodud võimalust koolijuhtide horisontaalseks rotatsiooniks.	Haridus, teadus ja kultuur	K	lisakulusid ei kaasne	EL 2014+ meede "Õpetajate, koolijuhtide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine", tegevus "Haridusasutuste juhtide koolitus" Tegevuse maksumus 1,85 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Suurendame kooli juhtimise autonoomsust. Selleks viime kooli juhtkonna valiku ning tegevuse hindamise spetsialistidest moodustatud komisjoni (sh. hoolekogu) pädevusse.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü	lisakulusid ei kaasne							
8. Taastame õpetajale vajaliku riiklikult tagatud tugisüsteemi: lasteaia abipersonal, abiõpetaja, koolipsühholoog, sotsiaaltöötaja, meditsiinitöötaja, haridustehnoloog.	Haridus, teadus ja kultuur	K	Sotsiaalpedagoogi kulu varasemalt KOV eelarves 3,4 mln eur/a.			-3,40	-3,40	-3,40	-3,40	
9. Tutvustame laialdasemalt positiivseid näiteid kogukonnakeskustena toimivatest koolidest. Kool võiks olla avatud õhtuni ja koolimaja võiks kasutada huvioppeks, täiskasvanukoolituseks jt kogukonna üritusteks. Selleks kaasame õpilasi, õpetajaid ja teisi koolitöötajaid.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Kõrgharidus	Haridus, teadus ja kultuur									
Esmatähts on kõrgkoolides pakutava sisuline tase, et tagada üliõpilaste sobivus tööjõuturule ja nende püsimine konkurents. Selleks anname erialalitudele suurema sõnaõiguse kutsenõukogude töös ning lähtume õppekavade koostamisel kutsestandarditest.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü			Kehtiva poliitika jätkamine.					
Regionaalsete kolledžite ja rakenduskõrgkoolide võrgustik peab tegema koostööd piirkondlike kutsehariduskeskuste ja gümnaasiumitega.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü	Koostööga ei kaasne lisakulusid.							

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Rahvusvahelistumine ei tähenda emakeele tõrjumist kõrgharidusest. Kehtiv kord, kus on lubatud kas ainult eesti- või ainult ingliskeelne magistriõpe vähemalt kümne magistrandi olemasolul, on pannud ülikoolid eestikeelseid erialasid sulgema ja neid ingliskeelsetega asendama. Seda korda tuleb muuta.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Doktoriõpe peab olema kvaliteetne ja perspektiivitundeline.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Elukestev õpe	Haridus, teadus ja kultuur									
Tänapäeva maailmas kohanemine nõuab paindlikkust. Kutse- ja kõrghariduses tuleb luua süsteem uute erialade sünniks lähtuvalt tööturu vajadustest. Samuti peab olema paindlik töötute ümberõppe süsteem.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü			Kehtiva poliitika jätkamine. Lisaks on RES 2015-2018 poliitikamuudatus "Töötõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi loomine", mis on rahastatud EL 2014+, mahus 4,4 mln. Lisaks on EL 2014+ meede "Õppe seostamine tööturu vajadustega".	0,00	0,00	0,00	0,00	
Tasuta kõrghariduse kõrval vajame avatud ülikooli kaugõppe vormi, mis on seni andnud hea täiendus- ja ümberõppe võimaluse töötavatele inimestele.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü			Ülikooli kaugõppe vorm on olemas.					
Teadus	Haridus, teadus ja kultuur									
1. Suurendame baasfinantseerimist Eesti teaduse rahastamisel. Anname asutustele rohkem materiaalselt iseseisvust teadus- ja vastutussvaldkondade arendamisel.	Haridus, teadus ja kultuur	K	teaduse baasfinantseerimise maht 2015 9,9 mln. 1% kasv ca 100 000 eur			-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	
2. Seome tehnoloogia arenduskeskuste (TAK) programmi teaduse tippkeskuste programmiga. Jätkame arenduskeskuste laiendamist.	Haridus, teadus ja kultuur	K1	Mõju eelarvele puudub		Eeldab toetuse andmise tingimuste muutmist.					
3. Looime kahepoolse motivatsioonisüsteemi teaduse ja ettevõtluse koostöök. Arendame välja mõlemale osapoolle kasutatava andmebaasi teaduse võimaluste (laborid, spetsialistid, õppekavad jms) ja ettevõtete vajaduste (praktikakohtade pakkumised, töötõuvajadused, arengusuunad jms) valdkonnas.	Haridus, teadus ja kultuur	K2		Ettevõtete ja teadusasutuste koostööd toetatakse EL 2014+ vahenditest "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", eelarve 129 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Soosime rakendus- ja tööstusteadlaste osakaalu kasvu teadlaste üldproportsioonis. Selleks motiveerime ettevõtteid palkama magistri- ja doktorikraadiga töötajaid ning suurendama teadusarendustegevuse rahastust ettevõtluses. Muudame ettevõtlustoetuste (Eesti Teadusagentuur ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus) põhimõtteid ning suurendame erinevate meetmete sidusust.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü		EL 2014+ vahendite kaasabil on kavandatud stimuleerida erainvesteeringud teadus- ja arendustegevusse (sh ettevõtluses töötavate doktorantide arvu) ning suurendada erinevate meetmete (ETAG/EAS) sidusust.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Tagame teadlaste senisest suurema kaasamise seadusandluse ettevalmistamisel ja otsuste tegemisel nii riigi kui omavalitsuse tasandil. See hõlmab ka vastavate rakendusuringute tellimist ja kasutamist riiklike struktuuride poolt.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Kultuur	Haridus, teadus ja kultuur									
Eesti Põhiseadus sätestab riigi keskse ülesandena eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise. Kogu kultuuripoliitika peab olema suunatud sellele, et eesti kultuur oleks võimalikult mitmekesine, et kõigile oleksid tagatud maksimaalsed võimalused kultuuri loomiseks ja tarbimiseks.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Peatame kultuuri rahastamise osakaalu languse riigieelarves ja toetame loomingu. Eestikeelse raamatuturu toimimine ja väärtkirjanduse väljaandmine saab kesta vaid piisava auditooriumi ja toetuste olemasolul; see toimib ka praegu ainult tänu toetustele.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Toetame kultuuri eksporti ja loomemajandust. Eestluse missiooniks on esindada meie rahva kõrgel järjel kultuuri maailmas.	Haridus, teadus ja kultuur	K2		EL 2017-2014 viiakse analoogset tegevust juba ellu MKMi ja KUMi koostöös, meede "Loomemajanduse arendamine", samuti on Riigi eelarvestrateegia 2015-2018 raames poliitikamuudatus "Loomemajanduse arenguks		0,00	0,00	0,00	0,00	
Tagame interneti sõltumatuse ja vabaduse. Vabastame Rahvusringhäälingu ning Sihtasutuse Kultuurileht juhtimise poliitilistest mõjutustest.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Rahastamine	Haridus, teadus ja kultuur									
Toetame kultuuri selge ja stabiilse rahastamissüsteemi abil, mille väljatöötamisel ja rakendamisel on maksimaalselt tagatud kultuuriavalikkuse sõnaõigus. Määrame rahastamise põhimõtted ja üldise mahu mitmeks aastaks ette. Kultuuriavalikkus peab olema pidevalt kaasatud valdkonna jaoks oluliste otsuste tegemisse.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Kaalume kultuuriürituste piletite käibemaksu alandamist. Siinjuures on tähtis väga täpselt defineerida mõiste „kultuuriüritus” ja välistada <u>kuritarvitused</u> .	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Kõrgharidusega kultuuriürituste sissetulek peab võimaldama sellest äraelamist ilma piinlike kompromissideta. Tagame vabakutselistele loomeinimestele sotsiaalsed garantiid võrdselt töölepinguseaduse alusel töötavate inimeste <u>garantiidega</u> .	Haridus, teadus ja kultuur	Ü		Sotsiaalsete garantiide teemaga tegeletakse.						
Spordil on väga tihe seos rahva tervisega. Riiklikult rahastame esmajärjekorras laste- ja noortesporti. Lõpetame spordi erialaliitude „erakonnastamise” ning kasutame spordisüsteemi juhtimisel rohkem valdkondade kompetentsi.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Keel ja kirjutatud sõna	Haridus, teadus ja kultuur									
1. Arendame välja tehniliseks kasutamiseks piisava kvaliteediga eesti-inglise-eesti masintõlkesüsteemi. Lähiaastatel muutub sellise olemasolu kultuurkeeles puhul vältimatuks ja see on eestlasele tuhat korda kallim kui hiinlasele. Süsteemi projekt on olemas, aga kümme, kui mitte sada korda alafinantseeritud.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
2. Toetame senisest oluliselt rohkem Eesti kultuuriväärtuste digitaliseerimist ja kogu maailmale tasuta kättesaadavaks tegemist, pidades seda oluliseks meetodiks meie kultuuri säilitamisel, arendamisel ja tutvustamisel maailmale.	Haridus, teadus ja kultuur	K	Olemasoleva poliitika jätkamine.	Riigi eelarvestrateegia 2015-2018 üheks oluliseks poliitikamuudatuseks on kultuuripärandi koordineeritud massdigiteerimine ja digitaalsena kättesaadavaks tegemine.						

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Toetame senisest oluliselt rohkem eesti kirjanduse tõlkimist teistesse keeltesse, esmajoones inglise keelde, ja maailmakirjanduse paremiku tõlkimist eesti keelde.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü			Olemasoleva poliitika jätkamine.					
Kultuuri levik ja kättesaadavus	Haridus, teadus ja kultuur									
Professionaalne kultuur peab jõudma ka maakohadesse.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Raamatukogude olemus ja roll on digiajastul muutunud, meie kujundame neist kohaliku kultuurielu keskused.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Riik peab võtma selge vastutuse, et eraomandis olevad muinsuskaitsealused hooned säiliks. Selle nimel oleme vajadusel valmis leevendama omanikule üle jõu käivaid piiranguid, kuid teatud tingimustel pooldame hooletusest lagunema jäetud hoonete võõrandamist.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü		Riigi eelarvestrateegia 2015-2018 üheks oluliseks poliitikamuudatuseks on muinsuskaitsealuste muutmise ja rakendamise tulenev administratiivne ümberkorraldamine, mille tulemusel kasvab mälestise omanike ja avalikkuse motivatsioon kultuuripärandit hoida ja hooldada.						
Kultuuriautonomia ja integratsioon	Haridus, teadus ja kultuur									

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Lõimumine peab põhinema huvil, mitte sunnil. Riik tagab piisavad võimalused keeleõppeks. Keeleinspektiooni põhitähelepanu tuleb suunata metoodilisele ja süsteemsele nõustamisele ning toetamisele.	Haridus, teadus ja kultuur	K		EL 2014+ meetme "Võimaluste loomine Eestis elavate ning ühiskonda vähelõimunud püsielanike aktiivse hõive ja ühiskondliku aktiivsuse suurendamiseks ja uussisserändajate kohanemise ja hilisema lõimumise toetamiseks" raames luuakse eeldused uussisserändajate kohanemiseks Eestis ja pakutakse sh keelekoolitusi. On kujundatud eeldused uussisserändajatel ning vähelõimunud püsielanikel osaleda Eesti ühiskonnas, sh tööhõives, elukestvas õppes, kodanikuühiskonnas (meetme maksumus 10 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	
Igal rahvusrühmal on õigus järgida oma kultuuritraditsioone.	Haridus, teadus ja kultuur	Ü								
Kodanikuühiskond	Inimväärtused									
Inimeste koostegutsemine on küpse ühiskonna tunnus. See tähendab arenenud kodanikuvastutust ning poliitikute hoopis sallivat ja tõeliselt kaasavat suhtumist vabakonda. Interneti abil anname paremad võimalused otse- ja osalusdemokraatiale, et kodanikud ja vabaühendused saaksid kõigis ühiselu korraldamise küsimustes oma sõna kaasa öelda.	Inimväärtused	Ü								
Inimesele peab jääma võimalus otsustada ja kanda vastutust oma käekäigu eest, kuid tal peab olema ka kindlusetunne, et teda kuulda võetakse.	Inimväärtused	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Kodanikuühiskonna tegevuste rahastamismudelid vajavad korrastamist ning muutuma läbipaistvamaks, mis võimaldab hakata kasutama kolmanda sektori potentsiaali mh. teenuste osutamiseks, huvikaitsega tegelemiseks ning kogukonna arenguks.	Inimväärtused	Ü		SiM koordineerib SA Kodanikuühiskonna Sihtkapitali tegevusi, mille kaudu toimub kodanikuühiskonna organisatsioonidele toetuste jagamine nimetatud teemadel. Taotlusvoorude põhine rahastamine, ekspertide hindamine ning nõukogu poolne otsustamine tagavad läbipaistvuse.						
Erakonnad Erakonnad on kodanikuühiskonna osa. Need ei pea sellele vastanduma ega sellest kõrgemal seisma. Seepärast tuleb piirata nende ebaproportsionaalset riigieelarvelist rahastamist ning kaotada muud eelised vabauhendustega võrreldes. Samas peab erakondade loomine ja valimistele viimine olema oluliselt lihtsam kui seni. Erakonnad olgu maailmavaatel põhinevad ühendused, mitte korporatiivse võimukasu jagamise vahendid.	Inimväärtused	Ü	Analüüsiks liiga üldine.							
Migratsioon ja meie inimesed	Inimväärtused									
Liikumisel maalt linna ning Eestist välja on nii majanduslikud (sotsiaalsed) kui emotsionaalsed põhjused.	Inimväärtused	Ü								
Me ei saa ega tohi lahkujaid halvustada, ent peame tegema kõik, et väljarännet vähendada ning hoida alal Eestist lahkunute sidet kodumaaga. Riik peab soodustama tagasipöördumist, näiteks vältima olukordi, kus Eestist pärit eestlastest vanemate lapsi on formaalsete nõuete tõttu raske üle tuua eestikeelsesse kooli jms.	Inimväärtused	Ü								
Eestisse on kutsutud ja oodatud haritud inimesed, kes on valmis ära õppima keele, jagama meie väärtusi ja olema Eesti riigile lojaalsed. Me ei tohi bürokraatiaga peletada spetsialiste, kelle ajutine või pikemaajaline siiatulek aitab kaasa Eesti majanduse, teaduse või kõrghariduse arengule.	Inimväärtused	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Seevastu vähese haridusega tööjõu kontrollimatu sissevool ei lahenda ühtki Eesti ees seisvat probleemi, vaid süvendab neid, kuna kaasnevad sotsiaalsed kulud ühiskonnale on hetkekasust suuremad	Inimväärtused	Ü								
Perekond	Inimväärtused									
1. Kõige soovitud ja eeskujundvam peab olema paljulapseline pere. Loomes kõik võimalused ja eeldused, et Eesti peredes sünniks võimalikult palju lapsi. Vanemliku hoolitsuseta lastele tuleb võimalusel leida pered, kes suudavad neile seda pakkuda	Inimväärtused	Ü								
2. Kutsume vabas kooselus paare üles abielu registreerimisele, sest see annab turvatunde, seda eriti lastele.	Inimväärtused	Ü								
3. Laste kasvatamine on Eesti heaks tehtud töö ja seda tuleb arvestada tööstaažina. Koduse vanema tööle naasmine olgu paindlik, võimaldades ka osalise koormusega töötamist. Toetame üksikvanemaid, paljulapselisi ja puuduses elavaid peresid tasuta koolilõunate ja huviringide kaudu.	Inimväärtused	Ü								
4. Toetame puudega last kasvatavaid perekondi ning väärtustame hooldajate tööd. Selleks vaatame üle teotuste suurused ning töötame välja perekonda parimal moel toetavad teenused.	Inimväärtused	K		Puuetga laste hooldaja toetus, 2015.a eelarve 1998 418 eurot, puuetga laste toetus, 2015.a eelarve 10 107 400 eurot, puuetga vaneme toetus, 2015. a eelarve 400 400 eurot. EL meetme 2.1 tegevuse 2.1.1. TAT tegevus EL rahad 32 569 592		0,00	0,00	0,00	0,00	
Demograafia	Inimväärtused									
Vabaerakond tegutseb mõtte ja lootusega, et eestlusel on tulevikku. Alternatiiv, nagu Rein Taagepera selle sõnastas, on demograafilisest vetsupotist alla minek – väljasuremine.	Inimväärtused									
Anname endale aru, et Eesti demograafiline olukord on halb ja kiired lahendused puuduvad. Eesti rahvaarv langeb vähemalt veel paarkümmend aastat ja heal juhul peatub 800 000 juures. See seab suure koormuse kogu infra- ja pensionistruktuuridele ning tekkinud vaakum suurendab kontrollimatu sisserände ohtu.	Inimväärtused	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Peame jagu saama suhtumisest, kus riik on üle võtnud paljud ajalooliselt perede ja kogukondade funktsioonid – riik toidab ja katab, õpetab ja matab. Murrame mentaliteedi, et lapsed on luksus, hea elu retsept mitte muretseda ülalpeetavaid ja õnnelike vanaduspäevade valem riiklik pension, mida riik on sunnitud kellegi teise lastelt maksudena sisse nõudma. Sellisel ühiskonnal ei ole tulevikku!	Inimväärtused	Ü								
Lapsed	Inimväärtused									
1. Pakume tasuta koolitoitu, õppevahendeid ja koolitransporti gümnaasiumi lõpuni kõigile, kes seda vajavad.	Inimväärtused	Ü								
2. Arendame välja üleriigilise lastehoiuvõrgustiku. Lihtsustame reegleid ja vähendame bürokraatiat, mis on seotud lastehoidude käivitamisega. Sarnaste reeglite alusel tuleb käsitleda nii lastehoiuteenust kui ka lapse koduhooldust.	Inimväärtused	Ü		EL 2014+ vahenditest ehitatakse infrastruktuuri 40mln eur eest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Lõpetame peretoetuse pideva tõestamise vajaduse, mis on sisuliselt 26 800 toetust vajava pere mõnitamine. Vajaduspõhine peretoetus peab olema reaalselt peret abistav.	Inimväärtused	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Tagame erivajadustega lastele õppimiseks ja arenguks vajalikud tugiteenused ning õppevahendid kõigil haridustasemetel.	Inimväärtused	K		EL 2014+ „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevuse „Hoiuteenuste ning hoius, hariduses ja rehabilitatsiooniosalemist võimaldavate tugiteenuste (tugiisik, transport) arendamine ja pakkumine suure hooldusvajadusega ning raske ja sügava puudega 0-17-aastastele lastele ning tööandjate töö-, pere- ja eraelu ühildamise alase teadlikkuse tõstmine“ raames TAT „Puudega laste hoiu- ja tugiteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks ning töö- ja pereelu ühildamise alase teadlikkuse suurendamine 2014-2020“. EL raha kogu meetmele 32569592, kaasfin 5747576, kokku 38317168						

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Toetame erivajadustega laste huvitegevust läbi pearahasüsteemi muutuste ,loomaks eeldused, et erivajadustega lapsi kaastaks tavarühmadesse, liikudes integratsiooni suunas. Rakendame ellu puudega ja tervisekahjustusega noortele suunatud toetatud tööerakendumise mudeli, vältimaks kooli lõppedes koju jäämist.	Inimväärtused	K		EL 2014+ meede „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevuse 2.1.1 „Hoiuteenuste ning hoius, hariduses ja rehabilitatsioonis osalemist võimaldavate tugiteenuste (tugiisik, transport) arendamine ja pakkumine suure hooldusvajadusega ning raske ja sügava puudega 0-17-aastastele lastele ning tööandjate töö-, pere- ja eraelu ühildamise alase teadlikkuse tõstmine“ Eelarve 38 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Kindlustunne	Inimväärtused									
1. Töötukassa on oma tööd hästi teinud, kui võimalikult palju inimesi tööle naaseb, ja selle vahendid peavad olema vaid Töötukassa enda käsutuses, mitte riigieelarve puhver. Eraldame sotsiaalprobleemid töötusest.	Inimväärtused	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Parandame erivajadustega inimeste ja nende perede olukorda. Lihtsustame puude määramist ja kontrolli. Puudega lapse sünd ei tohi viia perekonda alla vaesuspiiri ja puudega inimese hooldajale peab olema tagatud inimväärne elatustase ka juhul, kui ta ei saa hooldamise kõrvalt elatist teenida.	Inimväärtused	K		Riigieelarves on puuetega inimestega seotud baaseelarve 2015. a 64 978 057 eurot. EL 2014+ meede "aktiivsed tööturumeetmed vähenenud töövõimega inimestele" 142,62 mln eurot. Meede "Lastehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks, et hooldajad saaks osaleda tööturul" 45,98 mln eurot. Meede "eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavad hoolekandeteenused" 51,81 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Muudame sotsiaalabi mitte protseduuri- vaid vajadusepõhiseks, st see peab olema inimesekeskne ning suunatud püstitatud eesmärgi täitmisele. Sotsiaalkaitse peab katma kogu riigi, nii et ka inimene kõige kaugemas metsatalus ei jääks tähelepanuta. Selleks on vajalik kehtestada minimaalne teenuste pakett ning sotsiaalteenuste miinimumstandardid ning tegevuslubade süsteem.	Inimväärtused	Ü		Antud teemale leitakse lahendeid koostatavas arengukavas „Sotsiaalne turvalisus, kaasatus ja võrdsed võimalused 2016-2023“. Lisaks toimud sotsiaalseadustiku kodifitseerimine, mis kehtestab sotsiaalteenuste miinimum standardid ja ühtlustab teenuste kvaliteeti, (sh ka KOV-dele).						
4. Korrastame hooldushaiglate ja hooldekodude võrgu ja kehtestame riiklikud standardid nii teenuse sisu ja kvaliteedi kui kohamaksumuse hüvitamise ja omaosaluse suuruse osas. Kaalume hoolduskindlustuse loomise vajadust, perekondade toimetuleku säilitamiseks.	Inimväärtused	Ü		EL 2014+ tegevus "erihooldekandeesutuste reorganiseerimine". Eelarve 56 mln eur. Samuti KOV eelarved. Lisaks toimud sotsiaalseadustiku kodifitseerimine, mis kehtestab sotsiaalteenuste miinimum standardid ja ühtlustab teenuste kvaliteeti, (sh ka KOV-dele).						

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Toetame ettevõtjaid, kes pakuvad tööd puuetega inimestele.	Inimväärtused	K		EL 2014+ tegevus "tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks". Kokku vahendid 7,4 mln.						
6. Suurendame riiklikke sünnitoetusi ja taastame matusetootused vähekindlustatud ja erivajadustega inimeste peredele.	Inimväärtused	K	Mõju hinnang näitena kui ühekordseid sünnitoetusi suurendada 320 eurolt 400 euroni. Saajate arv 2016.a. 13 679, 2017.a. 13 454, 2018.a. 13 189, 2019.a. 12 896 isikut.	Alates 01.jaanuarist 2015. aastal hakati matusetootust maksma ka vähekindlustatud peredele, kes viimase 12 kuu jooksul on saanud toimetulekutoetust. Kohalikele omavalitsustele jätkatakse toetuse maksmist tundmatu või omasteta surnu matmisega seotud kulude kompenseerimiseks. Enne 1. juulil 2009. kehtinud universaalset matusetootust said taotleada kõik soovijad kuludokumentide alusel..		-1,09	-1,08	-1,05	-1,03	
7. Eakate turvatunde ja valikuvõimaluste tagamiseks toetame erineva hooldustasemega asutuste loomist, et igal inimesel on võimalik valida kus ja kellega koos ta soovib oma vanaduspäevi veeta.	Inimväärtused	Ü		Hoolekande arengusuund on deinstitutsionaliseerimine, mille käigus hakatakse rohkem pakkuma puuetega inimestele inimesekeskseid kogukonnateenuseid. EL 2014+ tegevus "erihoolekandeesutuste reorganiseerimine". Kokku eelarve 56 mln eur. Lisaks KOV eelarved.						

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
8. Toetame infotehnoloogiliste ja uudsete lahenduste kasutuselevõttu sotsiaalteenuste pakkumisel.	Inimväärtused	Ü		IT lahendusteks saab raha taotleda EL 2014+ , meede "Olemasolevate ja uute infosüsteemide nutikas arendamine. Analüüside, uuringute läbiviimine ning koostöövõrgustike töö ja koolitustegevuste läbiviimine." perioodil 2014-2020 kogusumma 98,57 mln eurot. Samuti on võimalik IT lahendusi teha valdkondlike meetete alt. Lisaks saab Sotsiaalministeeriumi kaudu hartmängumaksud taotleda vahendeid vanurite, hoolekande-, puuetega inimeste, meditsiini ja pereprojektideks.						
Tervis	Inimväärtused									
1. Jagame ravikindlustuse solidaarseks ja isikustatud osaks.	Inimväärtused	Ü								
2. Muudame haiguspäevade hüvitamise korda ning viime selle Haigekassa alt Töötukassa alla. Taastame hüvitise esimesest haiguspäevast alates.	Inimväärtused	K	Haigushüvitiste taastamine alates esimesest päevast - kulu 26,9 mln eurot aastas. 2014.a. andmete põhjal päeva keskmine haigushüvitis 15,5 eurot, keskmine haiguslehtede arv 217 000.			-26,90	-26,90	-26,90	-26,90	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Inimese vaimne tervis on sama oluline kui füüsiline. Vaimsete probleemide ravi, ennetuse ja edenduse tingimused peavad olema võrdväärsed füüsiliste terviserikete omadega.	Inimväärtused	Ü		Erihoolekande arengukava 2014-2020 pakub selleks vajalikud meetmed.						
4. Inimene on tervik koos kõigega, mis inimesesse puutub. Tervis sõltub ka hammastest, mille ravi tuleb teha kättesaadavaks võrdväärselt teiste ravivõimalustega.	Inimväärtused	Ü								
5. Parandame ravimite kättesaadavust väiksemates maapiirkondades, kus võimalusel saaks neid pakkuda ka kohalikud perearstikeskused.	Inimväärtused	Ü		Rahvatervise arengukava valdkond V meede "Piisavate ressursside tagamine tervishoiusüsteemi toimimiseks (motiveeritud ja pädevaid töötajaid, optimaalne rahastamine ning kaasaegne infrastruktuur, ohutud, kvaliteetsed ja kättesaadavad ravimid veretooted ja meditsiiniseadmed)."						
6. Vaatame läbi ravimite hinnad erinevate haigusjuhtumite puhul, et vältimatu ravi puhul kehtiksid ravimite soodustused nii, et inimesed saaksid neid ka kasutada	Inimväärtused	Ü								
7. Üldarstiabi peab olema kõigile elanikele täiesti tasuta.	Inimväärtused	Ü	Sotsiaalministeeriumi hinnang. Seisuga 01.01.2015 statistika järgi 79 433 kindlustamata isikut: Arvestades pearaha, ravimid ja ligikaudu uuringufond tuleb lisakulu 10,1 miljonit eurot aastas.			-10,10	-10,10	-10,10	-10,10	
8. Ravikindlustus peab olema tagatud ka nendele inimestele, kes ajutiselt ei tööta, samuti vabakutselistele, kes teenivad oma tööga elatist, kuid ei mahu tavalise töövõtja või ettevõtja raamidesse	Inimväärtused	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
9. Ravikindlustus peab tagama ka kindlustatute nii vaimsele kui füüsilisele tervisele tehtud kulutused, sh hambaravikulud (terved hambad on kogu tervise alus). Selle muudatuse täielikuks läbiviimiseks tuleb kõigepealt muuta haigekassa tööpõhimõtteid.	Inimväärtused	K	Hambaravi tasuta tervishoiuteenuseks muutmise. Praxise analüüs (Valimised 2015 Teemapaber tervishoiust)			-60,00	-60,00	-60,00	-60,00	
10. Psüühilise erivajadusega sügava puudega inimestele tagame tasuta hambaravi.	Inimväärtused	K	Sügava vaimu- ja liitpuudega isikuid, kes vajaksid hambaravi koos narkoosi teenusega, on Puuetega Inimeste Koja hinnangul ligikaudu 500. Mõju hinnatud eeldusel, et hambaravihüvitis ühele isikule on 100 eurot aastas.			-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	
11. Kõik raviasutused peavad kasutama ühtset digiteenuste platvormi, et patsientide andmed oleksid täielikult riskasutatavad.	Inimväärtused	Ü								
12. Esmatasandi arstiabi korraldamise peab otseselt olema kaasatud kohalik omavalitsus (täna neil selleks rahalist võimalust ja juriidilist kohustust ei ole)	Inimväärtused	Ü								
13. Tuleb sisse viia spetsiaalne õppelaenude süsteem meditsiiniüliõpilastele, mille puhul laenu on oluliselt suuremad ja kustutatakse riigi poolt, kui inimene töötab peale õpingute lõpetamist teatud arvu aastaid Eestis oma eriala	Inimväärtused	K	Arvestatud on ca 830 meditsiiniüliõpilase õppelaenu kustutamise riigi poolt aastas. Õppelaen 1 920 eurot aastas. Õppeaeg arstidel 6 aastat, hambaarstidel, proviisoritel, füsioterapeutidel, logopeedidel 5 aastat, õdedel ja ämmaemandatel 3,5 aastat.			-6,60	-6,60	-6,60	-6,60	

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Tuleb sisse viia spetsiaalne õppelaenude süsteem meditsiiniüliõpilastele, mille puhul laenuid on oluliselt suuremad ja kustutatakse riigi poolt, kui inimene töötab peale õpingute lõpetamist teatud arvu aastaid Eestis oma erialal.	Inimväärtused	D	Vt rida 258							
Sõltuvused	Inimväärtused									
1. Alkoholi ei tohi propageerida ega reklaamida ja me ei pea õigeks lubada avalikus kohas alkoholi tarbida.	Inimväärtused	Ü		Rahvastiku tervise arengukava IV valdkond meede "Alkoholist tingitud kahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale". 2015.a. 1,4 mln ja 2016.a. 1,4 mln eurot. Alkoholipoliitika roheline raamat.						
2. Suitsetamise keelustamine siseruumides on mõjunud hästi, sest suitsetajate tõrjutud seisus on vähendanud suitsetamist. Tubakatoodete müük peab olema koondunud kindlatesse piirkondadesse (koos alkoholiga).	Inimväärtused	Ü		Rahvastiku tervise arengukava IV valdkond meede "Tubakast tingitud tervisekahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale" 2015.a. eelarve 721 657 eurot ja 2016.a. 748 749 eurot						
3. Ligi sajand maailmapraktikat on näidanud, et narkomaania kriminaliseerimine üksi täidab vaid vanglaid ja allilma taskuid. Sõltlasi tekib juurde, narkootikumide kättesaadavus muutub lihtsamaks ning esmatarbijate vanus langeb. Narkootikumidega seonduv vajab põhjalikku ühiskondlikku arutelu.	Inimväärtused	Ü	Analüüsiks liiga üldine							
4. Hasartmängusõltuvuse võimalust arvestades tuleb mängimist käsitleda sarnaselt teiste potentsiaalselt ohtlike sõltuvusi tekitavate tegevustega	Inimväärtused	Ü								

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonnapoolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsioonile 2016	Mõju VS eelarvepositsioonile 2017	Mõju VS eelarvepositsioonile 2018	Mõju VS eelarvepositsioonile 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Palgavaesuse vähendamiseks tõstame tulumaksuvaba miinimumi kahekordseks.		K	RM prognoos suvi14. Maksuvaba tulu alates 2016 308€ kuus			-225,00	-287,00	-298,00	-309,00	Inflatsiooniline mõju. Madalalpalgaliste maksukoormuse märgatav vähendamine ilmselt aitab oluliselt luua uusi töökohti ka madala lisandväärtusega valdkondades. Positiivne mõju madalalpalgaliste toimetulekule ning tulujaotuse paranemisele.
Kompenseerime selle üksikisiku tulumaksumäära tõstmisega, kuid maksukoormus tervikuna ei tõuse.		K	Füüsilise isiku tulumaksumäära tuleks sel juhul tõsta alates 2016 ca 24%le kuus			256,00	272,00	297,00	323,00	